

”אנחנו מאמינים” – המרכז הישראלי

יהודית-דמוקרטית. בסיסי, לא?

אם יש משהו שיש עליו כמעט-קונצנזוס בישראל, הוא שהמדינה נבנתה על שני יסודות: היותה מדינת הלאום של העם היהודי, והיותה מדינה דמוקרטית המבטיחה חירויות פרט וזכויות לכל אזרחיה. לא יותר דמוקרטית מיהודית, לא יותר יהודית מדמוקרטית. אלא שרעיון זה נופל בשנים האחרונות קורבן לדילול משמעותי שהימין והשמאל הפוליטיים והאידיאולוגיים מובילים. בצד אחד, נוטה הימין להדגיש את הזהות הדתית-הלכתית ולדלל את עולם הערכים ההומניסטי והליברלי, לטובת הברית הפוליטית והחברתית עם הציבור החרדי והחרד"לי. ובקצה השני, נוטה השמאל להדגיש את עולם הערכים ההומניסטי או האזרחי-דמוקרטי, ולצמצם את הזהות היהודית והלאומית לטובת הברית הפוליטית והחברתית עם הערבים.

כך, האתוס המרכזי שהוביל את המדינה מראשית ימי הציונות – האיזון המיוחד בין אופייה הדמוקרטי הבלתי-מתפשר של ישראל, לבין היותה מדינת הלאום של העם היהודי בעלת צביון יהודי ומאפיינים יהודיים-ציוניים – נחלש ונסדק. הרוב הציוני מתפצל ובכך נחלשת יכולתנו לעמוד אל מול מגמות מדאיגות, המתגרות מדינות רבות בעולם המערבי: הקצנה לאומנית, איומים ביטחוניים פנימיים, פוסט-לאומיות (ופוסט-ציונות), יוקר מחיה ואי-שוויון בהזדמנויות, מגזריות יתר, שיח שבטי ומפלג, שחיתות שלטונית ושחיקה באמון במוסדות המדינה.

אנו הולכים ומאבדים את זהותנו היהודית, ובה בעת, עלולים לאבד את זהותנו הדמוקרטית. המהלכים האחרונים בפוליטיקה הישראלית הולכים ומעמיקים את השסע, בשעה שהם שמים סוגיות יהודיות בידיהם של פוליטיקאים הדוגלים בהסתכלות צרה וכוחנית על היהדות ואופייה, וסוגיות דמוקרטיות בידי פוליטיקאים המזהים דמוקרטיה רק עם המושג הצר "הרוב קובע". אולם, זהות יהודית לא נמדדת במתן זכויות יתר לחרדים, לא במהלכים לצמצום היהדות לדת הלכתית בלבד ובטח לא בכפייה דתית. להפך: אלו מרחיקים רבים מעולם תרבותי יהודי עשיר ויוצרים תגובת נגד ליהדות. מן הצד השני, דמוקרטיה אינה נמדדת רק ב"משילות" ובכוחו של הרוב. דמוקרטיה מורכבת גם מהפרדת רשויות; איזונים ובלמים; חירות, אחווה ושוויון; והגנה על זכויות הפרט והמיעוט.

הנייר הזה מציע ניתוח בסיסי של אתגרי המציאות בישראל לצד הגדרה של חזון המרכז למדינת ישראל, מהם הערכים הנורמטיביים והכלים המתודולוגיים של המרכז.

אתגרי המציאות הישראלית

בארבע מילים: "חוסר לכידות" ו-"חוסר משילות". שתי הגדרות אלו אורזות בתוכן את שני המשברים הגדולים של החברה הישראלית היום. אלה "מחלות הרקע" של החברה הישראלית, ועד שלא יינתן להן טיפול רציני ומעמיק - לא יבוא אף פתרון לאף בעיה.

משבר הלכידות החברתית הוא העדרה של ליבה ישראלית מוסכמת, אשר מוביל לחוסר יכולת של החלקים השונים בחברה לשתף פעולה מול האתגרים החברתיים והלאומיים.

אנחנו חושבים בפרדיגמה של שבטים; מנציחים את המגזר האישי שלנו; וחיים במציאות שבה אנו חרדים מפני שכננו שבשבט השני. חוסר האמון בין איש לרעהו והעדרו של סיפור משותף, חלחלו למעלה, למערכות השלטון

המשמרות וניזונות מהשיח המפלג והמגזרי. הקבוצות השונות אינן מצליחות להתאחד תחת אינטרס אחד וכל צעד נחשד ישר כצעד מגזרי ולא כצעד לאומי, ובכך משבר הלכידות מעצים את משבר המשילות.

משבר המשילות הוא הפער בין גודל ומורכבות האתגרים לבין המסוגלות של מוסדות המדינה ואנשי הממשל להתמודד עמם בהצלחה.

בעת האחרונה נוהגים לפרש משילות בשיח הפוליטי כיכולת לאכוף מדיניות ולהפעיל כוח. אולם בפועל, משילות נמדדת במישור רחב בהרבה: ביכולתה של המדינה לייעל מנגנונים, לייצר פתרונות אפקטיביים, להוביל רפורמות נדרשות ולשפר את המציאות. הכישלון של הימין והשמאל לתת פתרונות לבעיות היום-יום מעודד אותם להטיח האשמות אחד בשני, ובכך משבר המשילות מעצים את משבר הלכידות.

לשני המשברים האלו אין פתרונות קסם. לא קמפיין מבריק ולא מנהיג כריזמטי יביאו לפתרונם. נדרש תהליך עמוק וארוך של איחוי, ריפוי והחלמה – של יצירת חזון משותף ונראטיב מגייס שמכוון להתמודד עם המשברים הללו באופן שיטתי ולהבטיח את עתידה של ישראל.

נדגיש: העיסוק במשילות ובלכידות הוא לא התחמקות מבעיות "החיים עצמם" כמו ביטחון, חינוך, כלכלה ודת ומדינה, להפך - ללא התמודדות עם אתגרי המשילות והלכידות, שמכשילים את "מערכת ההפעלה" של המדינה, לא נוכל לפתור אף אחת מהבעיות שלנו כחברה. הסכסוך הישראלי-פלסטיני, מאבק ביוקר המחיה, התאמת מערכת החינוך למאה ה-21, הסדרת יחסי

דת-ומדינה, גישור על הפער בין המרכז לפריפריה - כל האתגרים החשובים האלו יישארו "תקועים" לפני התקדמות בתחומי המשילות והלכידות.

החזון

❧ סיפור ישראלי מלכד

📖 כללי משחק מוסכמים ואפקטיביים

אז מה הסיפור שלנו? הסיפור השורשי. הציוני. הלאומי. הליברלי.

נקודת המוצא שלנו היא שמדינת ישראל היא ביתו הלאומי של העם היהודי ודמוקרטיה ליברלית שכל אזרחיה שווים. ישראל נוסדה ברוח ערכי הציונות, על אחדות ישראל ואהבת הארץ, כמו גם על ערכים דמוקרטיים המבטיחים את זכויותיו וחירותו של כל אדם, ללא הבדל דת, גזע ומין. רבים וטובים ניסו לכתוב את "הסיפור הישראלי המשותף" לפנינו, אולם המילים היפות ביותר לא הספיקו על מנת להפכו מחזון למציאות. לאור כישלונות העבר אנחנו נדרשים לשאול מה בכוחנו לעשות אחרת. אסור לוותר על הסיפור - אבל יש לשנות את תהליך כתיבתו.

לכל סיפור יש גיבור, וגיבורי הסיפור הישראלי הם הישראלים והישראליות. יהודים וערבים; ותיקים ועולים; מרכז ופריפריה; חילונים, מסורתיים, דתיים וחרדים; אשכנזים, ספרדים, אתיופים ויוצאי חבר המדינות. וכמו בכל סיפור טוב, התשובה צומחת מתוך הסתכלות על הדמויות, היחסים ביניהן, ובראש ובראשונה - ההכרה ברצון של כל אחת להיות זאת שמכתיבה את הטון.

המגוון האנושי של החברה הישראלית, שהוא גם סוד כוחה, הוא זה שיכתוב את הסיפור הישראלי. אזרחי ואזרחיות ישראל, על השבטים השונים אליהם הם משתייכים, הם שיקבעו מה הערכים שלנו כמדינה יהודית-דמוקרטית, מה מביא אותנו דווקא לארץ הזו, ואיזו מדינה אנחנו רוצים להוריש לילדינו.

כדי לכתוב את הסיפור הישראלי המשותף - שהוא המשימה הראשונה שמכתיב משבר הלכידות - יש הכרח ביצירת "כללי משחק" הוגנים, מוסכמים וברורים, המסדירים את אופן הפעולה בדמוקרטיה הישראלית - איך מקבלים החלטות, איך מעבירים חוקים, מי יושב סביב שולחן המדיניות, מתי בית המשפט מתערב, מהי חלוקת האחריות בין הממשלה לרשויות המקומיות ומה תפקיד הפקידות המקצועית. בלי כללי משחק אנחנו חיים בג'ונגל שבו אדם לאדם זאב: היעדרם הוא אחת הסיבות למשבר האמון ההולך ומעמיק בין העם לשלטון, בין רשות אחת לשנייה, ואולי החמור מכל - בין אזרח אחד לרעהו.

תפקידם של כללי המשחק הוא לא רק לאפשר את יצירתו של הסיפור הישראלי, אלא לצמצם שיח שבטי פופוליסטי ויצרי, ולעבור ממצב של "המנצח לוקח הכל" לחשיבה מורכבת יותר, שמעודדת פתרונות המאזנים בין הערכים השונים הרווחים בחברה ההטרואנית בישראל.

במה המרכז מאמין? ערכי המרכז

לכל אידיאולוגיה יש ערכים, והמרכז אינו יוצא דופן - כאידיאולוגיה מופשטת וכמחנה פוליטי גם יחד, המרכז עומד על חמישה ערכים מרכזיים.

✪ לאומיות ליברלית - יהודית דמוקרטית

עבור רבים הצירוף הזה הוא אוקסימורון. לאומיות מבטאת קהילה סגורה שמקורה במוצא משותף, שפה, היסטוריה, מנהגים ותרבות משותפת. הליברליזם, לעומת זאת, מקדש את חירויות הפרט ואת יכולתו לבחור כרצונו וללא כפייה או התערבות. הלאומיות היא קולקטיבית, הליברליזם אינדיבידואלי; הלאומיות שואבת משמעות מן העבר, הליברליזם - צופה אל העתיד.

זהות קולקטיבית היא חשובה, גאווה לאומית היא חשובה, אבל גם חירות היא חשובה. וגם בעניין הזה המרכז מסרב להשתתף במשחק ה-"או-או" של השיח הציבורי המבקש להכריע בין השניים. המדינה הדמוקרטית המודרנית לא היתה יכולה לצמוח בלי הלאומיות, שמשימתה העיקרית - הגשמת העם במולדתו; והחירות האישית של האדם והשאיפה לשוויון לא יכולים היו לצמוח בלי מדינות הלאום, שלהן מוסדות, צבא ומשטרה שמגינות על חירויות הפרט. מן הצד השני, זהות לאומית וחיים שיונקים משמעות מזהות זו יכולים להתקיים רק במדינה שמגינה על חירויות הפרט, שכן כפייה גורמת להתרחקות ולשנאה.

המרכז הוא אידיאולוגיה לאומית-ליברלית. לאומיות שמהווה מקור לגאווה, לערבות הדדית ולשותפות גורל - אך שאינה דורסנית וגם לא לאומנית. ליברליות שחוגגת את חירויות וזכויות הפרט לחיות את חייו כרצונו, אך אינה מוחקת בדרך את ההזדהות הלאומית והזהויות השבטיות.

על בסיס ערך הלאומיות הליברלית, אחד העקרונות החשובים שלנו כמרכז ישראלי הוא ההדגשה שמדינת ישראל היא מדינה יהודית-דמוקרטית והשמירה על האיזון בין שני צידי המשוואה: מדינת הלאום של העם היהודי, שבה הוא שומר לא רק על קיומו הפיזי אלא גם על קיומי הרוחני, ובה הוא מפתח ומטפח את תרבותו ומנסה לממש את ייעודו ההיסטורי: להוות דגם לחיי אחווה וצדק; ובה בעת מדינה שכל אזרחיה שווים ושמקדשת את חירויות הפרט, לחיות את חייהם כרצונם, כאנשים חופשיים, ולרדוף אחרי האושר האישי שלהם. לא יותר דמוקרטית מיהודית, לא פחות דמוקרטית מיהודית. יהודית-דמוקרטית במילה אחת.

ישראל במרכז ("ממלכתיות 2.0")

הממלכתיות היא מושג שמזוהה יותר מכל עם ראש הממשלה הראשון, דוד בן גוריון. ממלכתיות הייתה דרכו להתמודד עם האתגרים שעמדו בפני ישראל בראשית דרכה, כשברקע חוסר ההסכמות וחילוקי הדעות בין הפלגים הציוניים השונים. העם היהודי התאפיין מאז ומעולם במחלוקת, אך כדי להקים בית לעם היהודי נדרשה הסכמה,

אחדות ועל-מפלגתיות. הממלכתיות קראה לכלל האזרחים והמגזרים להעמיד את האינטרס הלאומי הכללי מעל האינטרס המגזרי והמפלגתי. בשם הממלכתיות נוסדו מוסדות המדינה השונים, שנדרשו להעמיד את המדינה בראש סדר העדיפויות.

חשוב להכיר בכך שלממלכתיות היו מחירים כבדים. כל קבוצה בחברה הישראלית המתהווה שילמה מחיר בזהותה וברווחתה, מי יותר ומי פחות. קולות הושתקו, מסורות נתקלו בבוז, אוכלוסיות שלמות פוזרו ואפילו שמות שונו בכפייה. בעשורים האחרונים הפכה ישראל מחברת "כור היתוך" לחברה פלורליסטית, מגוונת ורב-תרבותית - התפתחות חשובה ומבורכת, אך המשיכה של כל שבט אל האינטרסים המגזריים שלו העצימה את השבטיות ושחקה את האחדות.

המרכז מכיר בכך שמצד אחד יש להעמיד בראש את האינטרס של המדינה ולפעול למען ישראל יהודית-דמוקרטית, בטוחה ומשגשגת, ומצד שני יש לשמור ולהגן על זכותן של הקבוצות השונות בחברה לשמר מסורות, לחיות על-פי ערכיהן ולחנך גם בדרכן. בהתאם, ערך מוביל של המרכז הוא "ישראל במרכז", קרי הצבת ישראל לפני המחנה: אינטרס המדינה בראש סדר העדיפויות, לצד הכרה וקידוש זכותם של מגזרים וקהילות לשמירה על אורח חייהם. ישראל לפני המחנה, אך לא במקום המחנה.

ממלכתיות שכזו היא התנהלות מתוך ראייה רחבה וכלל ישראלית על החיים הציבוריים כולם. המדינה ומוסדותיה מהווים את מרכז הכובד של החיים הלאומיים ולכן המרכז דוחה על הסף את הקנאות, הקיצוניות, הפלגנות והשנאה, לצד קידוש זכותה של כל קהילה וכל מגזר בישראל לשמור ייחודו וזהותו. הממלכתיות במודל "ישראל במרכז" לא רק מקבלת את קיומם של שבטים ומגזרים, היא גם מכילה אותם ומורכבת מהם - לכל קבוצה ושבט יש ייצוג בממלכתיות הישראלית ובסיפור הישראלי המשותף.

"ישראל במרכז" אינה טוב משותף, ובטח לא הימנעות מהכרעה. החלטות צריכות להתקבל, ורבות מהן לא יהיו בקונצנזוס - אך חשיבה בפריזמה של "ישראל במרכז" מבינה שמדובר לא רק בשאלה של מה, אלא גם בשאלה של איך. איך מתקבלות ההחלטות, מי יושב סביב לשולחן כשהן מתקבלות ואילו שיקולים נלקחים בחשבון כשהחלטות מתקבלות.

כישראלים, חונכנו להתמסר לאידיאולוגיות גדולות, כאלו המגדירות את זהותנו: "ארץ ישראל השלמה", "שלום עכשיו", "חדש אסור מן התורה", "צבא העם", "הפרדת דת ממדינה" ועוד. אבל אידיאולוגיות נועדו להוות סמלים וערכים, לא תוכניות עבודה, ובצורתן הטהורה לא ניתנות למימוש במציאות, כפי שלימדה אותנו באלימות המאה ה-20. כדי לקיים ולנהל את ישראל בדמוגרפיה הקיימת, דרושה למדינה גישה פרגמטית. המרכז הופך את העקרונות האידיאולוגיים, המתקיימים רק באופן מופשט וברמת החזון, למשהו מעשי בעולם המציאות.

כל ערך שאנו מכירים לא יכול להיות מנותק מהחיים עצמם, אלא הוא צריך לכלול גם את אופן ההתבטאות שלו במציאות - מה שהופך אותו בהכרח למרוכך יותר. הפילוסופיה הפרגמטית, עליה מתבסס המרכז, תטען שמידת המוסריות והאמת של מדיניות ושל החלטות, תלויה לא רק בתיאוריות מופשטות אלא בעיקר במידת ההצלחה שלהן במציאות.

בפשטות, המרכז מחויב לפתרונות "בעולם האמיתי". המרכז בוחן בעיות חברתיות דרך עדשה אידיאולוגית אבל לא נותן למחויבות שלו לאידיאולוגיה לשתק אותו, ולצד העדשה האידיאולוגית הוא מחזיק גם בעדשה מציאותית. החיבור בין השתיים הוא זה שמאפשר למרכז לקדם פתרונות ישימים, מועילים ואפקטיביים אך ללא זניחה של ערכיו.

”גם וגם”

כל אדם וכל חברה מחזיקים בשורה ארוכה של ערכים, ובהכרח קורה שהערכים מתנגשים או אפילו סותרים זה את זה. ערך השוויון סותר לפעמים את ערך החירות; טוהר הנשק סותר לפעמים את ערך הביטחון האישי; היהדות מתנגשת לעתים קרובות בדמוקרטיה.

בחיי המדינה, שבה חיות זו לצד זו קבוצות שונות, אשר להן ערכים חשובים רבים, היכולת להחזיק במקביל בכלם גם כשנוצר ביניהם מתח, הופכת חשובה אפילו יותר.

המרכז דוגל בגישה שהמדינה צריכה לבחור בגישה ערכית של "גם וגם" ולא במאבק שתכליתו "או-או". אנחנו מאמינים שהמדינה צריכה להחזיק בשורה של ערכים, גם כשהם לכאורה סותרים, ולא לאפשר הכנעה של ערך אחד את האחר, בטח במדינה הטרוגנית ומגוונת כמו ישראל.

לא מדובר בפשרה או "נקודת אמצע", אלא במציאת איזון נקודתי באופן שמאפשר לא לוותר על אף עיקרון, בדומה לאופן החשיבה המסורתית. דווקא נקודת איזון נבחרת בין שני ערכים חשובים היא זו המאפשרת לא לוותר על אף אחד מהעקרונות, ולהחזיקם בו-זמנית. היא מאפשרת גמישות מחשבתית, הסכמה וקבלה, ובעיקר יציאה מהקיפאון הפוליטי ומקרבות הבוץ שגוזרת עלינו החשיבה הדיכוטומית.

כלכלה חופשית-הוגנת

בניגוד לקפיטליזם הניאו-ליברלי שבו אדם לאדם זאב, מרכז דוגל בשוק חופשי שבו אדם לאדם - אח ורע. בין אחים ובין רעים אין מתכונת של חלוקה שוויונית ואחידה. פערים בנתוני הפתיחה, בכישורים ובמזל עשויים ליצור הבדלים לגיטימיים בכמויות העושר. אח אחד עשיר מזולתו, אדם מבוסס מחברו ואין כל עוול בדבר.

עם זאת אחים ורעים הם רגישים זה למצוקתו של האחר. במישור חברתי, רגישות זו מתורגמת לנטילת אחריות, שנועדה להבטיח שלמרות שאין שוויון - אף אחד לא נשאר מאחור.

אין מחלוקת על יתרונות השוק החופשי, ולצד כלכלה חופשית המאפשרת צמיחה ויוזמה פרטית, המרכז דוגל במוביליות חברתית ובהבטחת שוויון הזדמנויות, תוך הבנה שתחרות חופשית חייבת להיות תחרות הוגנת: מלחמה בריכוזיות, הבטחת נגישות להזדמנויות ושירותים חברתיים איכותיים.

איך המרכז חושב? ארגז הכלים שלנו

על חמשת הערכים שפירטנו עומדת חשיבת המרכז. כדי שנוכל לבנות על בסיסם עולם יציב, אנו מבקשים גם לעצב כלים מעשיים מתאימים. מהו ארגז הכלים שאיתו אנחנו מבקשים לתקן את המציאות?

20:30:50 

לאור תפיסת "ישראל במרכז", אנו מציעים לאמץ את אופן ההסתכלות הבאה בכל נושא של קביעת מדיניות, אחריות, תקציבים וחקיקה: שימור ליבת האתוס הלאומי, האחריות והסמכות ברמה הלאומית-ממלכתית (50%), תוך האצלת אחריות וסמכויות מדורגת לרשויות מקומיות או למגזרים (30%), לקהילות ולפרטים (20%).

אנו רואים בכך איזון נכון בין הממלכתי, השבטי והקהילתי. איזון ששומר על הסיפור המשותף הליבתי, המאחד והלאומי לבין החשיבות בשמירה על זהות מגזרית וקהילתית. בכל מעשה מדינתי ובכל תחום של החיים הציבוריים היסוד הלאומי המרכזי יהיה דומיננטי-ליבתי (50%), אבל במקביל לכך תהיה הכרה בערכים ובצרכים של קבוצות זהות שונות, והורדה של חלק משמעותי מהתקציבים וקבלת ההחלטות לרמת הקהילות, השכונות וההתארגנויות המקומיות. גישה זו של ממלכתיות היא הגישה הנכונה לעיצובם של החיים הישראליים במאה העשרים ואחת.

למשל, מערכת החינוך תלמד 50% מערכי-לימוד משותפים לכל תלמידי ישראל בכל הזרמים, 30% מערכי-לימוד מגזריים לבחירת הזרמים השונים בחינוך, ו-20% מתקציב החינוך יגיע לידי המנהלים או ועדי ההורים, שיוכלו לבחור עבור תלמידיהם וילדיהם תכנים לימודיים.

עיקרון הרצף

כאשר המרכז ניגש לסוגיות אידיאולוגיות או פרקטיות, הוא נמנע מחשיבה בינארית שמייצרת תשובות של "כן" או "לא" ומחשיבה של "או-או". המרכז פותר בעיות על פי עיקרון הרצף: במקום לגשת לשאלות שעוסקות במדיניות

בשאלה של "האם זה או זה?", המרכז ניגש אליהן בשאלה של "עד כמה?". כששואלים "עד כמה?" - כל הפרספקטיבה משתנה.

למשל, לא נשאל "האם יש לאפשר הפלות?" אלא "באיזה שלב, באילו תנאים, ומיהו הגורם המחליט?". לא נשאל "האם בית המשפט יכול להפעיל ביקורת שיפוטית על הכנסת?" אלא, "באילו נושאים, באילו תנאים, ובאיזה הליך בית המשפט יכול להפעיל ביקורת שיפוטית?" התשובה יכולה לנוע מאפס עד המקסימום, אבל עצם ניסוח השאלה על פי עקרון הרצף משנה את אופיו של הדיון.

רק דרך נקודת מבט של רציפות כמותית ניתן להגיע לכדי פתרונות יצירתיים, המתחשבים ומאזנים את המתחים הקיימים, ולא דרך שאלות של "האם", שדרכן ניתן להשיב על השאלות רק בתשובה חד ערכית של "כן" או "לא". ולא, לא מדובר ברלטביזם מוסרי. לא כל הערכים שווים במשקלם ולא כל תפיסת טוב היא קבילה. יש קווים אדומים ויש מעשים ורעיונות שצריכים להיות מחוץ לגדר. אבל, בדרך כלל, בוויכוחים עליהם מתגוששת החברה הישראלית מדובר בתפיסות טוב לגיטימיות, גם אם מתחרות, ובחברה הטרוגנית חשוב להשתמש בכלי שייתן מקום גם לאלו וגם לאלו.

צמצום הסכסוכים

בסוגיות רבות שמטרידות את כולנו, כמו סוגיות של דת ומדינה, סוגיות ביטחוניות או שסעים חברתיים וכלכליים, אנו מציעים לחתור בראש ובראשונה לצמצום הסכסוך ולא דווקא להשגת פתרון מוחלט.

תפיסה זו נשענת על הבנה מציאותית לפיה - ומבלי לוותר על פתרון הסכסוך - יש ערך גם לפתרונות חלקיים וזמניים, המאפשרים גיבוש של תמיכה כללית בציבור גם אם לא מסכימים אידיאולוגית על

הפתרון אלא רק על הצעדים הקונקרטיים שננקטים. זהו כלי מעשי חשוב ונדרש בחברה הישראלית, כלי המכבד את הקבוצות השונות, לצד אמירה נחרצת: יש דברים שבהם ניתן להגיע להכרעה, גם מבלי להסכים על החזון הכללי - אך מבלי לוותר עליו לחלוטין.

את מושג "צמצום הסכסוך" לקחנו מספרו של ד"ר מיכה גודמן "מלכוד 67", שעוסק בסכסוך הישראלי-פלסטיני, והרחבנו אותו כך שיחול על סכסוכים פוליטיים נוספים שאנחנו לכודים בהם. אנו סבורים כי פעמים רבות הדרך לפתרון היא דרך הדרגתית ותהליכית. ולכן ההצעות שלנו, ברובן, אינן מבקשות בהכרח לפתור את כלל הבעיה, אלא לצמצם את המתחים הקיימים, לפרוק את הסוגייה לבעיות קטנות ופתירות, וזאת מבלי לנפנף כל העת במחלוקת האידיאולוגית על החזון הסופי לאופייה של המדינה.

סינרגיה בין מגזרית

סינרגיה בין-מגזרית הוא כלי עבודה המיישם את עקרון ה"גם וגם" בין המגזרים השונים שיכולים לעבוד ביחד. שילוב בין כוחות ופעולות של מגזרים, ארגונים וקבוצות שונות בחברה הישראלית היוצרים יחד שלם גדול מסך חלקיו.

בפתרון בעיות מדיניות והתמודדות עם אתגרים לאומיים, אנו סוברים שצריך להביא את האתוס, האחריות, המחויבות והכיס העמוק של המדינה, ולחבר בינם לבין היעילות והגמישות של השוק הפרטי, והמומחיות וההיכרות עם צרכי האוכלוסייה של עמותות וארגונים חברתיים. חשוב להדגיש כי אין משמעותה של הסינרגיה סך כלל הרעיונות של כלל הארגונים והקבוצות, אלא הדגשת גיוון והגברת האחריות הלאומית של המגזרים השונים בישראל, הקבוצות, המגזר הפרטי והמגזר הציבורי.

יצירת נורמה ציבורית ישראלית על פיה, לכל שולחן אשר עוסק בפתרון בעיות מוזמנים נציגי הסקטורים המקצועיים השונים. באופן הזה, משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות וארגוני חברה אזרחית נהנים ממעורבות עמוקה של המגזר העסקי, ההייטק והאקדמיה, בהתמודדות עם בעיות מורכבות.

אמון ואמפתיה

ללא אמון ויכולת אמפתיה כלפי האחר, אין יכולת להגיע להסכמות לגבי כללי המשחק הלאומיים, חלוקת המשאבים והאופן שבו מתקבלות החלטות. המרכז ניגש לכל אתגר בידיעה שהשלב הראשון

הוא הקשבה לקולות ולטיעונים השונים ולמידתם, ומתוך מוכנות לנסות להבין את הפרספקטיבות, הזהויות והאינטרסים, תוך הכרה שיריבים פוליטיים אינם אויבים. המרכז לא מתעלם ממחלוקות, אלא פותר בעיות מבלי לדרוס את מתחריו, מתוך ניסיון ליצור אמון ושיתוף פעולה, במטרה לשפר את התוצאה עבור כמה שיותר ישראלים.

זוהי צורת חשיבה השואבת מהמסורתיות ומבטאת את ערך שמירת הביחד של עם שיש לו עבר עשיר ומלא בתוכן ועתיד משותף, אך מבלי לטשטש את המחלוקות האידיאולוגיות: יריבים פוליטיים הם ברי פלוגתא אידיאולוגיים, אך בה-בעת ישראלים פטריוטים ומחויבים.

הערכים של המרכז הם ברומו של עולם; הכלים של המרכז הם ביום-יום. הם פרקטיים, שימושיים ונגישים, והמרכז עושה בהם שימוש תדיר כשהוא ניגש להתמודד עם המשימות שלפניו.